Fracàs del sistema educatiu: factors clau

Opinió | 07-12-2025 | 21:05

El sistema educatiu català afronta una de les crisis més profundes de les darreres dècades. Centres educatius, docents i famílies alerten d?un descens sostingut del nivell acadèmic, atribuït a reformes pedagògiques mal aplicades, falta de recursos i canvis socials accelerats. Models competencials que no acaben de funcionar, inclusió sense mitjans, excés de tecnologia a l?aula i una pèrdua generalitzada de la cultura de l?esforç són alguns dels elements que experts i professionals assenyalen com a responsables del deteriorament. Aquesta és l?anàlisi dels factors que expliquen per què el sistema mostra símptomes evidents de fracàs.

Models pedagògics basats en competències i projectes

És cert que afavoreixen un aprenentatge més significatiu, connectat amb la realitat, fomenten habilitats transversals (pensament crític, comunicació, col·laboració) i poden millorar la motivació d?alguns alumnes. Però, quan s?apliquen malament, deriven en una pèrdua de rigor i de continguts. No tot el professorat està format per implementar-los adequadament, i l?avaluació esdevé complexa i sovint poc precisa.

Ensenyament col·laboratiu i no competitiu

Pot reduir l?ansietat i millorar el clima a l?aula, alhora que promou valors com la solidaritat i el respecte. Tanmateix, sense un bon equilibri amb l?exigència, pot fomentar la conformitat amb el mínim esforç. El món laboral i social és competitiu, i no preparar els alumnes per aquest entorn pot ser contraproduent per al seu futur. Aquest és un dels punts on més clarament es detecta la influència ideològica.

Ús de tecnologies sense control

Ordinadors, tauletes i mòbils poden ampliar l?accés a recursos i permetre un aprenentatge més adaptat al ritme individual. Però, sense criteris clars i formació digital, afavoreixen la distracció, la superficialitat i la pèrdua d?atenció sostinguda. És imprescindible establir normes d?ús i capacitar docents i alumnes. Actualment, la Generalitat ha començat a corregir aquest excés.

Inclusió i atenció a la diversitat

Són objectius imprescindibles, però sense recursos, personal especialitzat i temps, l?aula inclusiva es converteix en una càrrega per al docent i pot afectar el ritme de la resta d?alumnes. Les adaptacions mal plantejades poden abaixar el nivell global. La inclusió ha de ser real, ben dotada i viable, no una simple declaració de principis.

Diversitat cultural i immigració

Moltes escoles han viscut una transformació profunda en la composició del seu alumnat. Això comporta reptes: barreres lingüístiques, diferències de valors i dificultats d?adaptació. Sense programes específics i un projecte cultural clar (llengua i valors compartits), apareixen riscos de guetització i pèrdua de nivell acadèmic.

Substitució de l?esforç i la memorització per objectius mínims

És un dels factors més greus. Sense cultura de l?exigència, de l?esforç i de la constància, qualsevol model pedagògic queda buit. L?aprenentatge requereix memòria, repetició i disciplina. Cal recuperar el valor de l?excel·lència, sense caure en models autoritaris del passat.

Altres factors rellevants

Infrafinançament del sistema educatiu, precarietat del professorat i manca de reconeixement social, desconnexió entre escola i famílies, i l?impacte de canvis socials profunds (tecnologies, immediatesa, crisi d?autoritat...).

Autor: Narcís Oliveres